

**WIITAUNIONIN ALUELUKION
OPISKELUHUOLLON JA OPPIMISEN
ERITYISEN TUEN
KÄSIKIRJA**

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	2
1. JOHDANTO	3
2. OPISKELUHUOLLON TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	3
3. OPINTOJEN TUKEMINEN WIITAUNIONIN ALUELUKIOISSA	4
3.1 OPISKELUHUOLLON VASTUUNJAKO	4
3.1.1 OPISKELUN OHJAUS JA TUKEMINEN – ARJEN OPISKELUHUOLTO	4
3.1.2 HUOLEN ILMENEMINEN JA VARHAINEN PUUTTUMINEN	5
3.1.3 Miten tunnistan avun tarpeen	6
3.1.4 Miten toimin ja puutun	7
3.2 ARVIOINTIMENETELMIÄ	8
3.3 OPISKELUHUOLTORYHMÄT	8
3.4 OPISKELUHUOLTOTOIMINNASTA TIEDOTTAMINEN	10
3.5 KOULUYHTEISÖN TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN	10
4. OPISKELUN ERITYINEN TUKI	11
4.1 ERITYISEN TUEN MUODOT	11
4.2 ERITYISJÄRJESTELYT	11
4.3 ERITYISJÄRJESTELYT JA YO-KIRJOITUKSET	12
4.4 KURSSISUORITUKSEN ARVIOINTI	12
5. KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ	12
6. NIVELVAIHE	13
7. POISSAOLOT JA OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN	13
7.1 POISSAOLOIHIN PUUTTUMINEN	13
7.2 OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN	13

1. JOHDANTO

Opiskeluhuollon käsikirja on työväline jokaiselle lukiossa työskentelevälle. Käsikirja perehdyttää Wiitaunionin lukioiden opiskeluhuollon käytänteisiin sekä sisältää toimintamalleja eri tilanteisiin. Tavoitteena on, että Wiitaunionin lukiot oppimisympäristöinä edistävät ja henkilöstö tukee moniammatillisessa yhteistyössä nuoren yksilöllistä kehitystä, hyvinvointia ja oppimista. Näkökulmana on erityisesti ehkäisevien toimintatapojen edistäminen.

2. OPISKELUHUOLLON TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

Opiskelijahuollon tehtävä on osaltaan huolehtia opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Hyvinvointi on perustana nuoren kehitykselle ja oppimiselle. Opiskelijahuoltotyön tehtävänä on oppimisen esteiden sekä muiden nuoren elämään liittyvien ongelmien tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Yksilönäkökulman lisäksi opiskeluhoitotyössä korostuukin yhtä tärkeänä **yhteisöllinen näkökulma**.

Oppimisvaikeuksien ja muiden opiskeluun liittyvien ongelmien **varhainen tunnistaminen** sekä niihin mahdollisimman varhain **puuttuminen** ovat toiminnan lähtökohtia. Nuoren kasvun ja kehityksen kannalta on tärkeää, että riskitilanteet havaitaan ajoissa. Ongelmatilanteisiin varhain puuttumalla voidaan edesauttaa myös opettajien työssä jaksamista. Ajoissa ongelmiin puuttuminen tukee koko työyhteisön jaksamista.

Opiskelijoiden osallisuutta oman työyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseksi on tärkeää tukea. Opiskelijoita tuetaan kasvamaan aktiiviseksi toimijoiksi kouluyhteisössä. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukset ovat olennaisia hyvinvoinnin kokemisen kannalta. Opiskelijat ovat oppilaskuntatoiminnan kautta mukana esimerkiksi yhteisten hyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden kuten teemapäivien suunnittelussa.

Vastuu opiskeluhuollosta kuuluu jokaiselle opiskeluyhteisössä työskentelevälle. Tämä korostuu, kun tavoitteena on suunnata opiskeluhoitoa korjaavasta työstä ehkäisevään työhön, joka tukee koko kouluyhteisön hyvinvointia. Näkökulma opiskeluhoitotyössä on oppimiseen liittyvien vaikeuksien **ennaltaehkäisyssä**. Käsikirja kuvaa toimintamallin vastuun jakautumisesta koulun eri toimijoiden kesken.

3. OPINTOJEN TUKEMINEN WIITAUNIONIN ALUELUKIOISSA

3.1 OPISKELUHUOLLON VASTUUNJAKO

Opiskeluhuollosta on vastuussa jokainen kouluuyhteisöön kuuluva. Turvallisen ja hyvinvointia tukevan opiskeluympäristön luominen sekä opiskeluun liittyvien ongelmien huomioiminen on osa koulun arkea, johon jokainen vaikuttaa omalla toiminnallaan. Kuka tahansa, joka huomaa sellaisen asian, joka voi olla heikentämässä opiskelijan hyvinvointia tai työyhteisön turvallisuutta, on velvollinen puuttumaan tilanteeseen ja **jakamaan huolensa jonkun toisen työyhteisöön kuuluvan kanssa.**

Opintojen ohjaus ja tukeminen on osa jokapäiväistä koulutyötä (arjen opiskeluhuolto). Tämän lisäksi **tukitoimia on tarpeen tehostaa**, jos opiskelijan opintoihin liittyen nousee esille erityisiä huolenaiheita. Jos puolestaan ilmenee asioita, jotka voivat olla heikentämässä opiskelijan hyvinvointia ja opintoihin keskittymistä käytetään **erityisen tuen muotoja.**

3.1.1 OPISKELUN OHJAUS JA TUKEMINEN – ARJEN OPISKELUHUOLTO

Aineenopettaja

kannustaa, ohjaa ja seuraa opiskelijaa oman aineensa opiskeluun liittyvissä asioissa ja antaa tarvittaessa tukiopetusta silloin, kun se on mahdollista. Aineenopettaja kirjaa poissaolot kurssilta saman päivän aikana Wilmaan. Aineenopettaja ottaa varhaisessa vaiheessa opiskelijan kanssa puheeksi, jos opiskelu kurssilla ei suju.

Ryhmänohjaaja

tutustuu ryhmänsä opiskelijoihin. Hän haastattelee opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden aikana ja tapaa häntä ryhmänohjauksissa. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen edistymistä sekä poissaoloja säännöllisesti. Ryhmänohjaaja on yhteydessä opiskelijan huoltajiin.

Opinto-ohjaaja

tarkistaa ja muuttaa opiskelijan kanssa opintosuunnitelmaa tarvittaessa sekä ohjaa tarvittavan tuen piiriin. Opinto-ohjaaja seuraa yhteistyössä ryhmänohjaajien kanssa opiskelijoiden opintojen etenemistä ja koordinoi tukitoimia. Opinto-ohjauksen tunneilla käsitellään oppimista tukevia asioita sekä esitellään opiskelun erilaisia tukimahdollisuuksia.

Eritysisopettaja

tekee lukiseulonnan lukion niille uusille opiskelijoille, joille sitä ei ole tehty peruskoulun päättövaiheessa sekä opastaa uusia opiskelijoita opiskelutaidoissa. Eritysisopettaja ohjaa lukiseulonnan pohjalta opiskelijoita tukitoimien pariin ja teettää tarvittaessa

yksilökohtaiset testit. Erityisopettaja voi antaa yksilö- ja ryhmäkohtaista ohjausta sitä tarvitseville lukiolaisille.

Terveydenhoitaja

tekee terveystarkastukset sekä erilaisia seulontakyselyitä ja tukee opiskelijaa terveydellisissä kysymyksissä. Terveydenhoitaja ohjaa tarvittaessa opiskelijaa hakeutumaan asianmukaisiin terveys- ja sosiaalipalveluihin.

Koulupsykologi

tukee opiskelijoiden psyykkistä hyvinvointia tarjoamalla ohjaus-, tuki- ja hoitokäyntejä, joissa selvitetään opiskelijan elämäntilannetta ja mieltä painavia asioita. Tarvittaessa psykologi ohjaa opiskelijan muiden mielenterveyspalveluiden piiriin. Psykologi osallistuu lukioiden opiskelijahuollon ja ennaltaehkäisevän mielenterveystyön kehittämiseen osana moniammatillista työryhmää.

Rehtori

luo edellytykset opintojen tukemiselle työyhteisössä ja varmistaa, että opiskeluhoolto toteutuu lukiossa sen eri tasoilla sille asetettujen suunnitelmien mukaisesti.

Opiskelijakuraattori

tukee on tukea opiskelijoiden opiskelua sekä edistää heidän kasvuaan, kehitystään ja toimintakykyään yhteistyössä muun oppilaitosyhteisön, kodin ja tarvittaessa muiden auttajatahojen kanssa. Häneen voi ottaa yhteyttä, jos opiskelumotivaatio on kadoksissa ja opiskelujen eteneminen huolestuttaa tai esiintyy koulukiusaamista.

Opiskelijakuraattorin kanssa voi keskustella, jos oma tai läheisen ihmisen elämäntilanne, jaksaminen, päihteidenkäyttö tai muut vaikealta tuntuvat asiat vaivaavat mieltä. Tukea saa lisäksi ihmissuhteisiin, asumiseen, ja raha-asioihin liittyvissä asioissa.

3.1.2 HUOLEN ILMENEMINEN JA VARHAINEN PUUTTUMINEN

Toimenpiteet ja työnjako eri toimijoiden kesken huolta aiheuttavassa tilanteessa on kuvattu seuraavassa **varhaisen puuttumisen mallissa**.

Jos opiskelija ei tule kurssille/lakkaa käymästä tunneilla, aineenopettaja ottaa yhteyttä opiskelijaan sekä ilmoittaa asiasta ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle.

Jos aineenopettaja havaitsee opiskelijan oppimiseen liittyviä pulmia, poissaoloja on paljon tai opiskelijassa tapahtuu jokin erityinen muutos (ks. alla muistilista opettajalle), opettaja keskustelelee opiskelijan kanssa.

Aineenopettaja myös kertoo havainnoistaan viipymättä ryhmänohjaajalle.

Ryhmänohjaaja selvittää, ovatko muut opettaja havainneet samanlaisia huolenaiheita tai onko opinto-ohjaajalla käsitystä tilanteesta.

Ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajiin Ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja sopivat, miten tilannetta lähdetään selvittämään. Tarvittaessa harkitaan alaikäisen kohdalla yhteydenottoa lastensuojeluun.

Ryhmänohjaaja seuraa jaksoittain oman ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja sekä kurssien kertymistä ja tarkistaa näitä tilanteita säännöllisesti opinto-ohjaajan kanssa.

Opiskelija voidaan ohjata terveydenhoitajan, erityisopettajan tai koulupsykologin vastaanotolle.

Jos opiskelijan tilanne pitkittyy tai se vaatii moniammatillista osaamista sekä erityisjärjestelyitä opiskelun tueksi, vie opinto-ohjaaja/ terveydenhoitaja/ erityisopettaja opiskelijan asian opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäväksi.

3.1.3 Miten tunnistan avun tarpeen

- luvattomat poissaolot tai paljon poissaoloja
- kesken jääneitä ja keskeytyneitä kursseja, toistuvia nelosia
- outo käytös, esim. yhtäkkiset itkukohtaukset, oudot tai huolestuttavat asiat aineissa tai esseissä
- aggressiivinen käytös tai toisten kiusaaminen
- yksinäisyys, vetäytyminen
- paha jännittäminen toistuvasti pienissäkin tilanteissa
- jatkuva tuijotus, punaiset silmät tai laajentuneet pupillit
- outo, imelä haju tai alkoholin haju
- päihtynyt olemus (heti saattaminen päivystykseen tai opiskelijan ollessa täysi-ikäinen kotiin) tai huumeista puhuminen
- eleettömyys, apaattisuus
- nukahtelu tunneilla tai toistuvasti huomattava väsymys
- hyvin laiha olemus tai huomattava laihtuminen lyhyessä ajassa
- vahva levottomuus tunneilla tai kokeissa

- mustelmia tai viiltoja kasvoissa tai käsissä
- toistuvasti hyvin epäsiisti olemus
(Juha Lahtinen)

3.1.4 Miten toimin ja puutun

- Pyydä opiskelijaa jäämään hetkeksi oppitunnin jälkeen tai sovi muu rauhallinen tilanne juttelelulle kahden kesken.
- Kerro, mitä olet pannut merkille opiskelijan opiskelussa ja miksi se huolettaa sinua.
- Kerro, miksi koet asian tärkeäksi opiskelijan kannalta.
- Osoita olevasti asiasta aidosti huolissasi. Älä syyttele tai korosta opiskelijan tekemiä virheitä.
- Pyri säilyttämään rauhallinen, avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri.
- Kysy, mitä opiskelija ajattelee tekemistäsi huomioista. Oletko tulkinut tilanteen oikein?
- Kysy, onko opiskelija itse huolissaan asiasta.
- Pyydä opiskelijaa auttamaan sinua ymmärtämään, mistä oikein on kyse.
- Kysy, onko opiskelija jo jutellut asiasta jonkun koulun henkilökuntaan kuuluvan kanssa asiasta.
- Jos ei, kerro, kenen kanssa asiasta voisi jutella ja miksi ajattelet, että asiasta olisi hyvä jutella.
- Sovi, miten asiassa edetään ja kenen kanssa voit asiasta puhua.
- Jos opiskelija on alaikäinen, kerro, että aiot tarvittaessa ottaa yhteyttä kotiin.
- Sovi, milloin ja miten palaatte tarkistamaan tilannetta.
- Kysy lopuksi, miltä asiasta jutteleminen tuntui.
- Kerro opiskelijan kanssa sopimallasi tavalla mahdollisimman pian asiasta sille henkilölle, jonka kanssa arvioit, että asiaa on syytä lähteä selvittämään.

3.2 ARVIOINTIMENETELMIÄ

3.2.1 Jaksopalaverit

Molemmissa lukiossa järjestetään kunkin jakson tulosten saavuttua jaksopalaverit. Niissä käydään läpi opettajakunnan kesken kunkin ryhmän heikot ja puuttuvat arvosanat, poissaolotilastot ja opiskelijoiden jaksopalautteet sekä sovitaan vastuujaosta, kuka puuttuu ja miten puututaan opiskelijan/ ryhmän tilanteeseen. Opettajilta kysytään palaverissa myönteistä palautetta edellisestä jaksosta. Jaksopalaverin koollekutsujana on rehtori. Jaksopalaverissa voidaan sopia asioiden viemisestä opiskeluhuoltoryhmään.

3.2.2 Jaksopalaute

Lukioissa kerätään 2-5 kertaa lukuvuodessa jaksopalautteet opiskelijoilta. Ne käsitellään opettajainkokouksissa, joissa sovitaan tarvittavat jatkotoimenpiteet.

3.2.3 Wilma- arviointi huoltajille

Opiskelijoiden huoltajilta pyydetään kerran lukuvuodessa arviointi koulun toiminnasta. Tulokset esitellään opettajainkokouksessa ja mahdolliset parannusehdotukset otetaan huomioon.

3.2.4 Kouluterveyskysely

Kouluterveyskysely järjestetään joka toinen lukuvuosi lukion opiskelijoille. Tulokset esitellään sekä opiskelijoille että vanhemmille.

3.3 OPISKELUHUOLTORYHMÄT

1. Wiitaunionissa toimii 1.8.2014 alkaen yleissivistävän opetuksen opiskeluhuollon ohjausryhmä, joka kokoontuu syksyisin ja keväisin suunnittelemaan, kehittämään ja arviomaan opiskeluhuoltoa. Ryhmä koostuu opiskeluhuollon moniammatillisten toimijoiden edustajista.

2. Kummassakin lukiossa nimetään **opiskeluhuoltoryhmä**. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja.

Ryhmään kuuluvat:

- apulaisrehtori (Viitasaaren lukon opiskeluhuollosta vastaava)
- opinto-ohjaaja (Pihtiputaan lukiossa opiskeluhuollosta vastaava)
- erityisopettaja
- kouluterveydenhoitaja
- koulupsykologi
- opiskelijakuraattori 1.8.2014 alkaen

Opiskeluhoitoryhmän kokoontumisesta vastaa opinto-ohjaaja. Ryhmää täydentävät tarvittaessa ryhmäohjaajat Myös koulun ulkopuolisia viranomaisia tai asiantuntijoita voidaan kutsua mukaan.

3. Moniammatillinen asiantuntijaryhmä kokoontuu yksittäisen tapauksen /lukiolaisen asioiden tiimoilta ja ryhmän tapaamisen jäsenet koostuvat niistä henkilöistä, jotka ovat työtehtävien osalta tekemisissä läheisesti kyseisen henkilön/ tilanteen kanssa. Lupa tapaamiseen osallistuvista tiedustellaan opiskelijalta/ huoltajalta. Alaikäisen kohdalla ollaan yhteydessä huoltajaan ja hänet pyydetään mahdollisuuksien puitteissa osallistumaan tapaamiseen. Tapaamisessa läpikäydään tavallisesti nykytilanne, tuen tarpeen arviointi ja jatkotoimenpiteet. Tapaamisesta tehdään muistio, joka säilytetään lukitussa tilassa, eikä niistä oteta kopioita.

Moniammatillisen asiantuntijaryhmän tehtävät:

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoillon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

- Koollekutsujana toimii pääsääntöisesti ryhmäohjaaja
- Konsultointi. OHR toimii konsultatiivisessa roolissa aineenopettajien ja ryhmäohjaajien suuntaan. Ryhmän jäsenet tuntevat käytössä olevat opiskelijan tukipalvelut ja voivat näin ollen ohjata yhteydenottoja oikeaan suuntaan.
- Haastavat opiskelijatilanteet. OHR käsittelee opiskelijatilanteita, jotka edellyttävät moniammatillisia tukitoimia ja suunnitelmia.
- Erityisen tuen suunnitelmat. OHR käy läpi erityisen tuen suunnitelmat, jotka rehtori OHR:n esityksestä hyväksyy.

Opiskelijahuortoryhmä pitää **kokouksistaan muistioita** (yksittäisen opiskelijan opiskelijan opiskeluhoiltorekisterin ylläpito), joita säilytetään lukitussa tilassa, eikä niistä oteta kopioita. Muistioon kirjataan käsitellyt asiat. Opiskelija-asioista kirjataan muistiin:

- asian esille tuoja
- aihe
- päätetyt jatkotoimenpiteet
- vastuuhenkilö(t)
- seuranta

Näin ollen yksittäiseen opiskelijaan liittyvät kirjaukset voidaan erottaa tarvittaessa nähtäville. Muistion avulla seurataan myös opiskelija-asioiden etenemistä.

Kun yksittäisen opiskelijan asiaa käsitellään ryhmän kokouksessa, se tapahtuu opiskelijan tai huoltajan luvalla. Lupa pyydetään kyseenomaisen asian käsittelyä varten opiskelijatietolomakkeella. Ennen kuin opiskelijan asiaa käsitellään OHR:ssä, on ryhmänohjaaja jo keskustellut opiskelijan kanssa varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti. Jos kyseessä on alaikäinen opiskelija, on asiasta keskusteltu tällöin myös huoltajan kanssa.

Opiskelijahuoltoryhmä tiedottaa opettajia kokoontumisistaan, jotta opettajat voivat esittää kokouksissa käsiteltäviä asioita. Opettajat voivat kertoa myös huolensa opiskelijoihin liittyen jollekin ryhmän jäsenistä.

3.4 OPISKELUHUOLTOTOIMINNASTA TIEDOTTAMINEN

Opiskelijat perehdytetään opiskelun erilaisiin tukimuotoihin heti opintojen alussa. Opiskelijoita tiedotetaan myös muista paikallisten tukiverkoston tarjoamista palveluista. Tukimuodot käydään läpi jokaisen lukuvuoden alussa opiskelijoiden kanssa.

Huoltajille tiedotetaan koulun tarjoamista tukimuodoista sekä muiden asiantuntijapalveluiden saatavuudesta ja yhteystiedoista. Tiedottaminen toteutetaan vanhempainilloissa, koulujen nettisivuilla, opinto-oppaissa, Wilman välityksellä sekä henkilökohtaisin yhteydenotoin.

3.5 KOULUYHTEISÖN TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Turvallisuuden edistäminen on osa kouluyhteisön arkista toimintakulttuuria, mutta opiskeluhuollon tavoitteena on tukea toimintakyvyn säilymistä myös fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

Erilaisissa ongelma- ja kriisitilanteissa toimitaan lukioiden yhteisten tai lukiokohtaisesti sovittujen suunnitelmien mukaisesti. Lukiosta löytyy **turvakansio**, jossa on määritelty toimintaohjeet mm.

- koulukiusaamiseen puuttumiseen
- väkivaltatilanteisiin
- päihde-epäilyyn puuttumiseen
- uhka- onnettomuus- ja kuolemantapauksissa toimimiseen.

Opiskeluhuollosta vastaavana **rehtori varmistaa, että suunnitelmat ovat ajantasaiset ja että ne on tarkoituksenmukaisella tavalla käyty läpi työyhteisössä.**

4. OPISKELUN ERITYINEN TUKI

Erityinen tuki tarkoittaa kaikkea lisätukea, jota opiskelija tarvitsee (esim. terveydentilasta tai oppimisvaikeudesta johtuen). Se tarkoittaa myös koulun yleisestä järjestyksestä poikkeavaa tapaa toimia. Erityinen tuki voi johtaa **erityisjärjestelyihin** oppimistilanteessa tai kokeessa. Opiskelija voi lisäksi saada erityisopetusta, tehostettua opinto-ohjausta ja opiskelijahuollon palveluita tai hänet ohjataan tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia palveluita.

Erityistä tuen tarvetta ilmenee erilaisten opiskeluvaikeuksien (oppimisvaikeudet, motivaatio-ongelmat), vieraskielisyyden, terveydellisten syiden tai vaikean elämäntilanteen myötä. Erityistä tukea annetaan siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon kaikkien aineiden opetuksessa ja eri oppimisympäristöissä.

4.1 ERITYISEN TUEN MUODOT

Erityisopettaja antaa yksilöllistä ohjausta, opetusta ja tukea oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä ongelmissa. Erityisopetusta annetaan myös pienryhmäopetuksena.

Erityisopettaja tekee vuosittain **lukitestaukset** peruskoulun päättövaiheessa tai viimeistään lukion alkaessa. Lukivaikeuden varhaisella toteamisella ja sen huomioon ottamisella opiskelussa voidaan opiskelijaa tukea oppimisessa ja auttaa saavuttamaan hänen kykyjensä mukaiset oppimistulokset.

Erityisopettaja toimii jatkuvassa **yhteistyössä aineenopettajien, opinto-ohjaajien ja terveydenhoitajien kanssa.** Tehokkaalla yhteistyöllä opiskelijoiden ongelmia voidaan ennaltaehkäistä tai niihin voidaan puuttua jo varhaisessa tai akuutissa vaiheessa.

4.2 ERITYISJÄRJESTELYT

Erityisjärjestelyitä voidaan tarjota opiskelijalle **opetus- ja koetilanteissa sekä ylioppilaskirjoituksissa.** Erityisopettaja suunnittelee tarvittavat lukioaikaiset erityisjärjestelyt opiskelijan terveydentilaa tai oppimista koskevien **asiantuntijalausuntojen perusteella.** Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä arvioi erityisjärjestelyjen tarpeen, minkä perusteella rehtori tekee päätöksen erityisjärjestelyistä. Opiskelija ja hänen ryhmänohjaajansa ovat kuitenkin velvollisia huolehtimaan siitä, että tiedottavat opettajia tarvittavista erityisjärjestelyistä.

4.3 ERITYISJÄRJESTELYT JA YO-KIRJOITUKSET

Erityisjärjestelyjä on mahdollisuus saada myös ylioppilaskirjoituksiin, jos kyseessä on keskivaikea tai vaikea lukihäiriö tai jos kysymys on esim. vammasta, joka vaikeuttaa näyttöä. Niitä varten tarvitaan aina lääkärintodistus (lukihäiriöisellä lisäksi myös erityisopettajan tms. lukilausunto). Tärkeää olisi se, että anottavia erityisjärjestelyjä olisi kokeiltu jo lukioaikana koetilanteissa.

4.4 KURSSISUORITUKSEN ARVIOINTI

OPH:n perusteiden mukaan diagnosoidut vammat ja niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten keskivaikea lukivaikeus, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

5. KODIN JA KOULUN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Huoltajia tiedotetaan opintojen etenemisestä, aikatauluista ja mahdollisista opiskeluvaikeuksista. Jos poissaoloja kertyy runsaasti tai muuta huolenaihetta ilmenee, otetaan yhteyttä alle 18 -vuotiaan opiskelijan huoltajiin. Myös täysi-ikäisen opiskelijan kotiväkeen ollaan yhteydessä, jos opiskelija antaa siihen luvan.

Ensisijainen yhteydenottaja on ryhmänohjaaja, mutta myös aineenopettaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja tai rehtori voi ottaa yhteyttä kotiin. Tarpeen mukaan järjestetään yhteistapaamisia opiskelijan ja huoltajien kanssa.

Huoltajille tiedotetaan mm. vanhempainilloissa, millaisia tukitoimenpiteitä koululla on käytettävissä ja millaisia koulun ulkopuolisia verkostoja on käytettävissä. **Huoltajia kannustetaan olemaan aktiivisia koulun suuntaan, jos huoli nuoren koulunkäynnistä herää.**

Tiedottamisessa ja yhteydenpidossa kotiin **Wilma** on tärkeä työväline. Huoltaja seuraa kurssisuorituksia ja poissaoloja säännöllisesti Wilmasta. Huoltajat selvittävät alle 18-vuotiaan nuoren poissaolot Wilmassa. Nuoren tullessa **täysi-ikäiseksi** kannustetaan nuorta ja vanhempia siihen, että yhteydenpito koulun ja kodin kesken voisi edelleen jatkua. Opiskelija voi 18 vuotta täytettyään antaa luvan vanhempiensa Wilma-tunnuksien säilymiseen. Yhteistyössä otetaan kuitenkin huomioon aikuistuvan nuoren oma vastuullisuus.

6. NIVELVAIHE

Nivelvaiheen yhteistyön tavoitteena on saada opiskelijan lukio-opintojen aloitus mahdollisimman sujuvaksi sekä opiskelun **tarvittavat tukitoimet varhaisessa vaiheessa käyttöön**. Nivelvaiheen tiedonsiirtopalaverissa mukana ovat opinto-ohjaajat, erityisopettaja, rehtori, kouluterveydenhoitaja, tulevat ryhmänohjaajat sekä koulupsykologi. Oppilastietojen siirtäminen tapahtuu huoltajan luvalla ja luottamuksellisesti. Ryhmänohjaajat tiedottavat muita aineenopettajia opiskelijoiden tukitarpeista.

Siirryttäessä lukiosta toiseen oppilaitokseen on oppilaitoksilla oikeus saada toisiltaan opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot opiskelijaksi hakevasta. Koulutuksen järjestäjän on annettava opiskelijaksi pyrkivälle tieto siitä, millaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja edellytyksiä opintoihin liittyy.

7. POISSAOLOT JA OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN

7.1 POISSAOLOIHIN PUUTTUMINEN

Opiskelijan poissaoloihin kursseilta puututaan **mahdollisimman varhaisessa vaiheessa**. Aineenopettaja kyselee asiasta välittömästi opiskelijalta ja tiedottaa ryhmänohjaajaa ja opinto-ohjaajaa. Ryhmänohjaaja sopii tämän jälkeen yhdessä opinto-ohjaajan kanssa jatkotoimenpiteistä. Poissaolojen syyt on selvitettävä. Täysi-ikäinen voi tehdä sen itse, alaikäisellä huoltaja tekee sen.

7.2 OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN

Opiskelijan harkitessa opintojen keskeyttämistä hän käy **ohjauskeskustelun** opinto-ohjaajan tai rehtorin kanssa. Jos opiskelija on alaikäinen, kutsutaan mukaan keskusteluun huoltaja. Jos opiskelija päätyy lukio-opintojen keskeyttämiseen eikä opiskelijan jatkosuunnitelmista ole varmuutta, opinto-ohjaaja ilmoittaa uuden nuorisolain mukaisesti opiskelijan tiedot **etsivään nuorisotyöhön**. Etsivän nuorisotyön toiminnasta ja yhteydenotosta tiedotetaan opiskelijaa ja alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa. Opinto-ohjaaja tekee opiskelijan kanssa lukion jälkeisen suunnitelman.

Opiskelijan siirryessä kesken lukio-opintojen toiseen oppilaitokseen **opinto-ohjaaja tarkistaa syksyllä, onko opiskelija aloittanut opiskelun**. Jos opiskelija ei ole aloittanut opiskelua, opiskelijan tiedot ilmoitetaan tällöin etsivään nuorisotyöhön.